

OMMEN-MEPPEL: CULTUURPARELS (DAG 1)

MEERDAAGSE CULTUURHISTORISCHE WANDELING (A NAAR B)
ROUTE 23 km



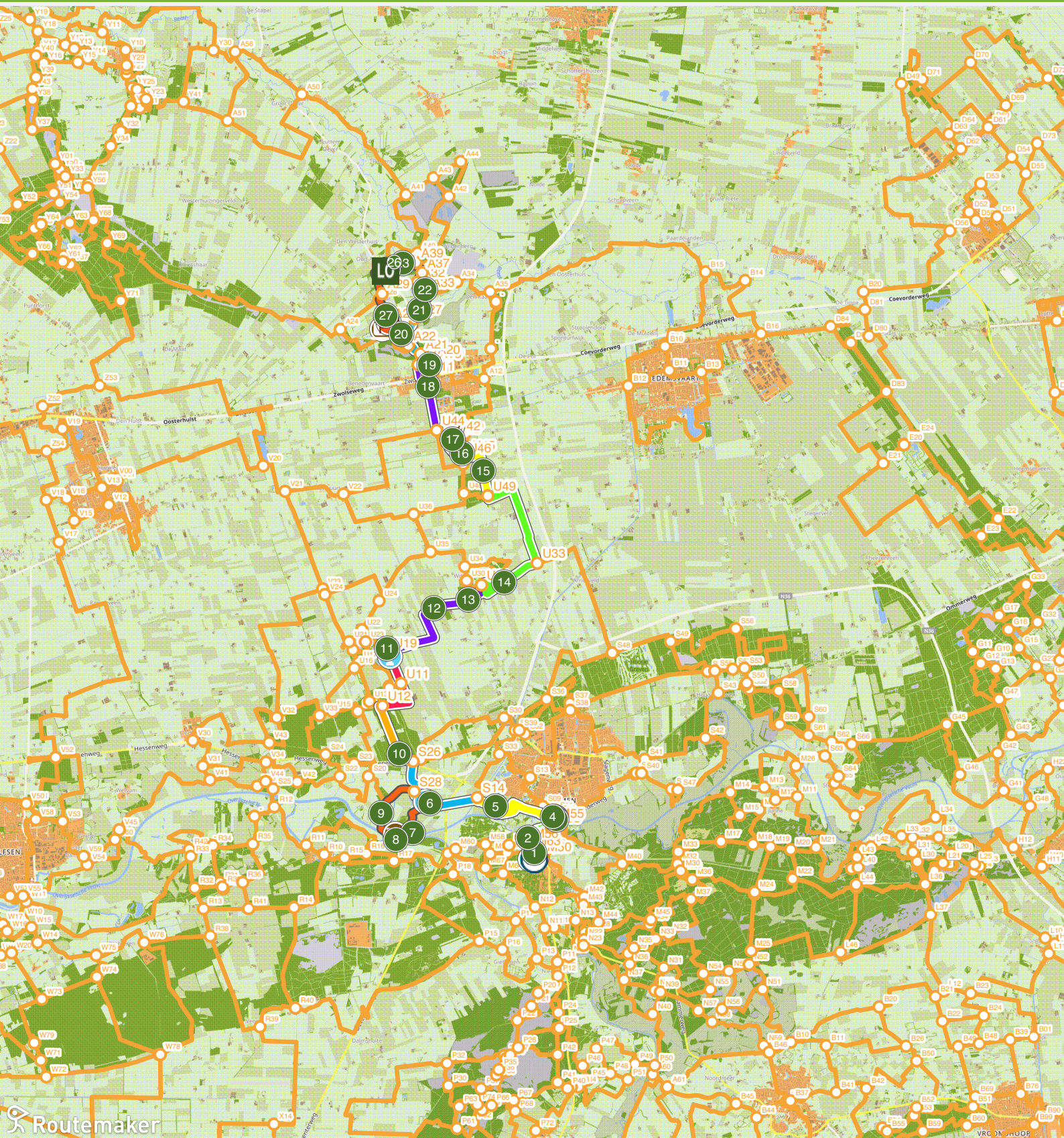
Dag 1 van deze unieke cultuurhistorische meerdaagse laat je het 'oer' van vroeger tot hedendaags beleven rond de Vecht(meanders) en watergangen tussen de stad Ommen en het beschermd dorpsgezicht Balkbrug. Hoog water in Varsen, lees de instructie (i) 'alternatief pad' en negeer het uitstapje!

Reestdalgroep i.s.m. met de plaatselijke ondernemers en historische verenigingen (o.a. archieffoto's). Routebeheer Landschap Overijssel.

20
23

Ommen-Meppel: cultuurparels (dag 1)

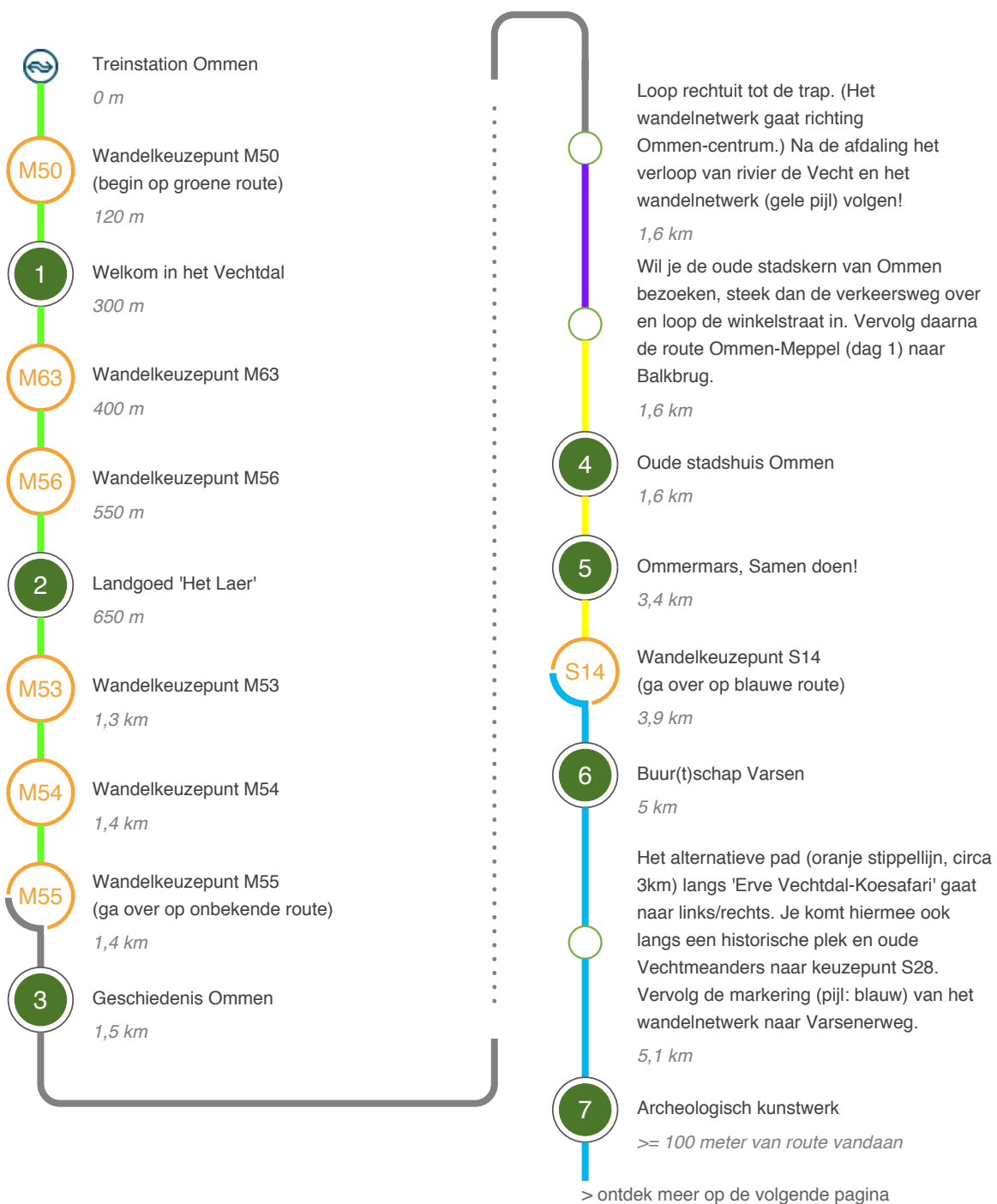
Meerdaagse cultuurhistorische wandeling (A naar B)



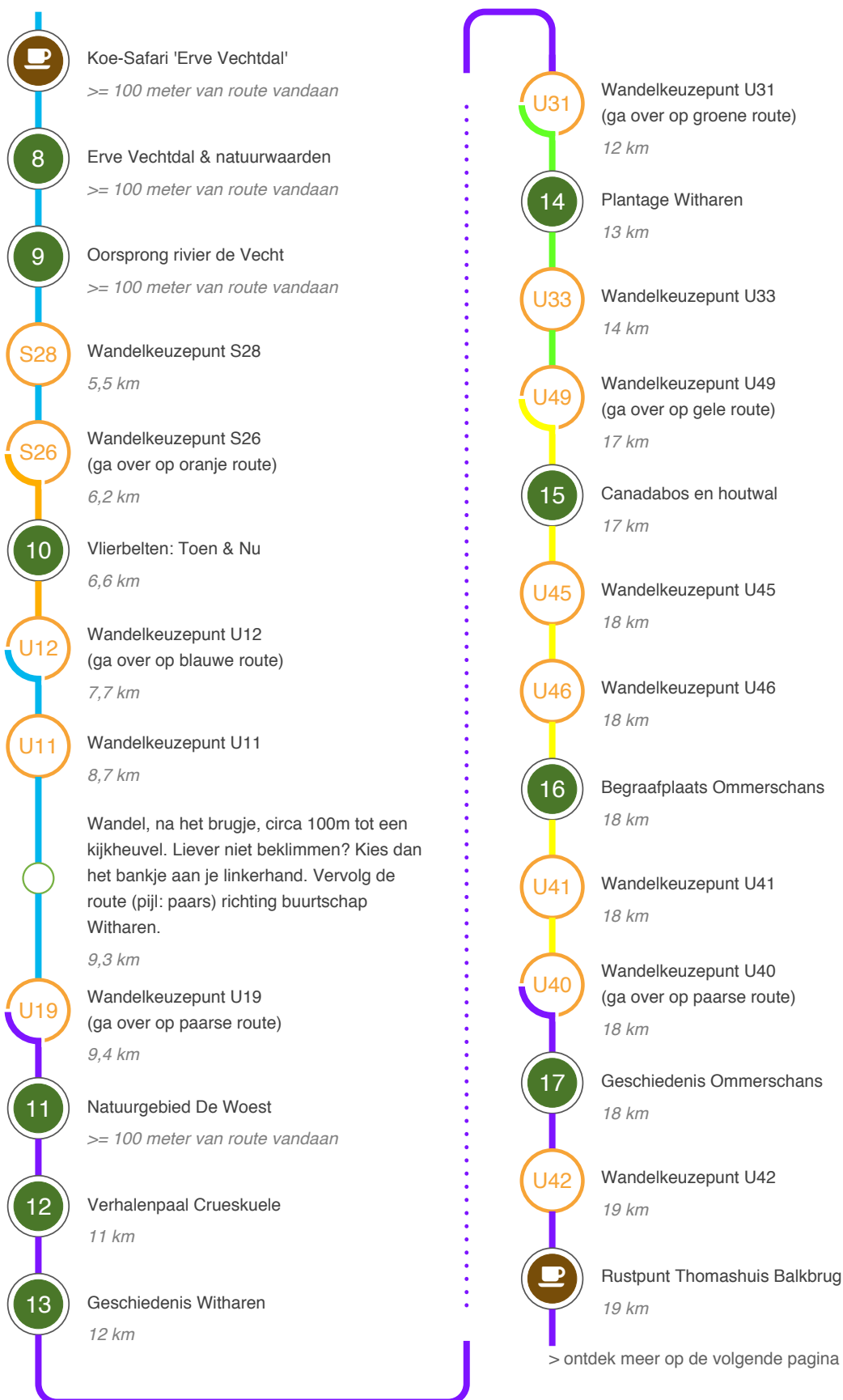
Ommen-Meppel: cultuurparels (dag 1)

Hoe kom ik bij het startpunt?

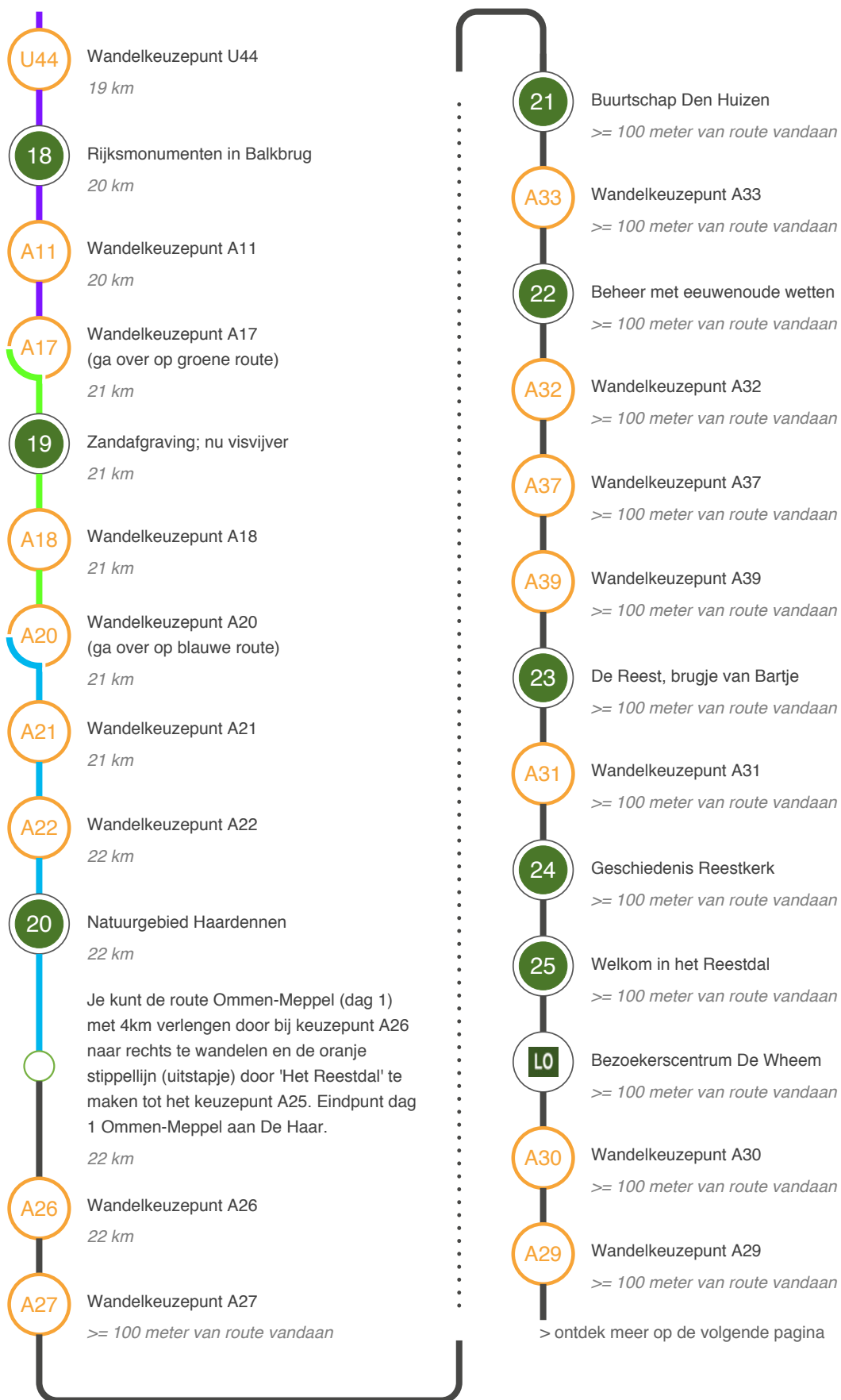
Je start bij het P+R treinstation Ommen, Stationsweg 35, 7731 AX Ommen en wandelt richting Balkbrug. De mooiste beleving meerdaagse (1 en 2) via de app 'Wandelen in Overijssel' op je mobiel. Horeca en Rustpunt: o.a. bij (kopje-icoon), en onderweg fijne bankje op leuke plekken. Verlenging en/of uitstapje (oranje lijn): Rondje 'Erve Vechtdal': route circa 25 km. Rondje 'Het Reestdal': route circa 27 km. Tips tot overnachten (kamperen, hotel B&B) staan in de POI 'start' bij de TOP in Ommen.



Vervolg route



Vervolg route



Vervolg route



Wandelkeuzepunt A25

23 km



Trekkershut, B&B of kamperen?

>= 100 meter van route vandaan



Brasserie, camping, B&B Si-Es-An

>= 100 meter van route vandaan

Einde van de route

Ommen-Meppel: cultuurparels (dag 1)

23 km

1

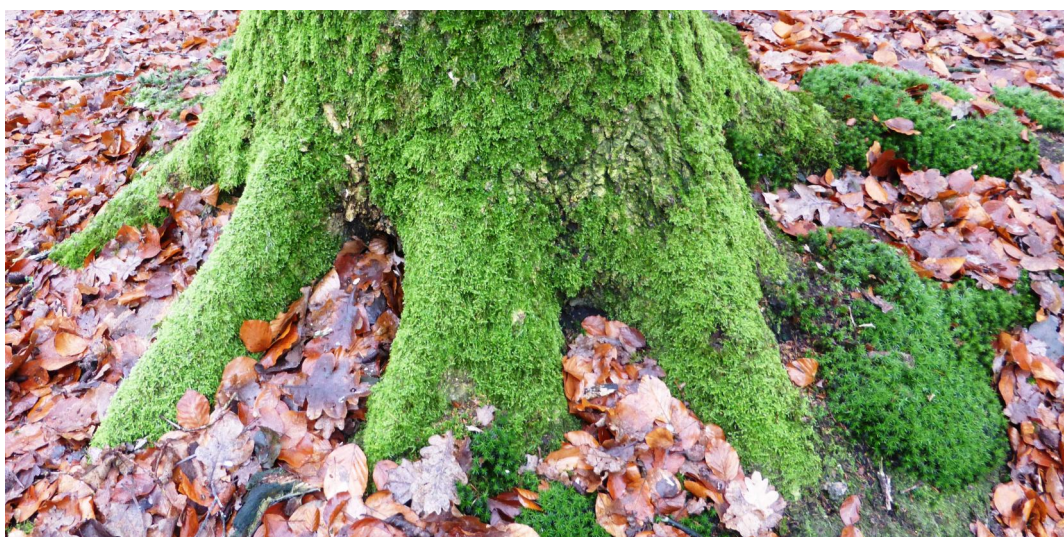
Welkom in het Vechtdal



Landschapselementen Vechtdal

Verwonder je in het 'heden' over het 'verleden' tijdens je voet of fietstocht door het Vechtdal Overijssel en/of naar een andere windstreek. De verhalen uit het verleden en de ontwikkeling van het landschap zijn letterlijk terug te zien in de regio Vechtdal maar ook in de omringende regio's.

<https://landschapoverijssel.nl/vechtdal> (Regio's Landschap Overijssel)



Stuwwallandschap 'toen'

Door opgravingen in de afgelopen decennia is er meer bekend geworden over de vroegste bewoningsgeschiedenis van het stuwwallandschap. Meestal gaan de sporen van menselijke activiteit terug tot de oude steentijd, waarin groepen nomadische jagers-verzamelaars op de hoge gronden verbleven.

<https://landschapoverijssel.nl/stuwwallandschap> (Lees meer over 'toen')



Stikstof en biodiversiteit

Landschapstypen met bijbehorende planten- en diersoorten die tegenwoordig bijzonder zijn - zoals hoogveen, laagveen of een beekdal met bronnetjes - kwamen vroeger veel meer voor. Door de eeuwen heen hebben mensen het landschap veranderd. In de laatste eeuw is de verandering in hoog tempo gegaan.

<https://landschapoverijssel.nl/over-ons/onze-standpunten/stikstof-en-biodiversiteit>
(Landschap Overijssel vertelt)



Wat is Natura 2000?

Overijssel telt 24 natuurgebieden die zo bijzonder zijn, dat ze zijn aangewezen als Natura 2000-gebied. Het is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. De planten- en diersoorten die in Europa bedreigd zijn en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden.

<https://landschapoverijssel.nl/natura2000> (Project Natura 2000 (link))



Ruimte voor de rivieren

Rijkswaterstaat: door klimaatverandering zijn er vaker periodes van meer regen- en smeltwater, waardoor de waterstanden in onze rivieren stijgen. Sinds het hoge water in de jaren 90 is het beheer anders, we geven rivieren weer de ruimte in plaats van uitsluitend dijken te versterken en te verhogen.

<https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/maatregelen-om-overstromingen-te-voorkomen/ruimte-voor-de-rivieren> (Lees meer over Rijkswaterstaat)



Verhalenpalen in het Vechtdal

Op 30 plekken in het Vechtdal zijn verhalen te beluisteren bij zogenaamde verhalenpunten. Het enige wat je hoeft te doen, is een paar keer trappen op een pedaal en met een druk op de knop kun je luisteren naar een aan de omgeving gerelateerd verhaal. Foto: verhalenpaal in Witharen.

<https://www.vechtdaloverijssel.nl/fietsen/verhalenpalen/#:~:text=De%20verhalenpalen%20in>

[%20het%20Vechtdal,worden%20verteld%20door%20bekende%20Vechtdallers.](#)
(Locaties verhalenpalen (link))

2

Landgoed 'Het Laer'

Geschiedenis Het Laer

Het Laer wordt al in 1382 genoemd en heeft niet alleen verschillende gedaantewisselingen ondergaan, maar is zelfs verplaatst. Het oude Laer bevindt zich bij de Laarbrug aan de Regge en is een archeologisch monument. Voor Het Laer was een lange oprijlaan die uitkwam op de Stationsstraat.



<http://www.kasteleninoverijssel.nl/pages/laer.htm> (Het Laer - toen)



Het huidige Laer is streng neoclassicistisch van opzet. En heeft aan de rechterzijde een uitbouw waardoor het bouwwerk niet volledig symmetrisch is. Boven in de gevel bevindt zich een duidelijke tempelvorm.

<https://www.laer.nl/> (Landgoed Het Laer - nu)

3

Geschiedenis Ommen



Geschiedenis Ommen

Al rond het jaar 1100 genoemd als doorwaadbare plaats langs de Vecht. In 1248 kreeg het stadsrechten. Tot 1811 bestonden er twee bestuurlijke organisaties. Het stadsgericht Ommen, bestaande uit een smalle strook vanaf de Vecht, van de stad tot en met Ommerschans, en het Kerspel of Schoutambt Ommen.

Foto: Brug over de Vecht rond 1930 gezien vanaf Hotel de Zon in Ommen.

<https://www.oudommen.nl/geschiedenis-van-ommen-in-een-notendop/> (Lees meer over Ommen)

Oude stadshuis Ommen

Oude stadshuis: classicisme

Zonder veel verbeelding is er in het kozijn een klassieke opbouw te zien; twee Ionische pilasters die een dwarsbalk (of 'architraaf') dragen. De Ionische kapiteel vertegenwoordigt de middelste van de drie Griekse bouworden, namelijk; Dorisch, Ionisch en Korinthisch.



Bouwstijl

De klassieke citaten zijn een beproeft middel om bouwwerken, en zelfs auto's een machtige en luxe uitstraling te geven. Niet voor niets grijpen totalitaire systemen vaak terug op deze manier van bouwen. Maar wat dacht je van het Witte huis? Of de gril van Rolls Roys?

Nu: Tinnen Figuren Museum

Het museum is gehuisvest in het oude stadhuis van Ommen en dateert uit 1828. Deze locatie aan de Overijsselse-Vecht is één van de meest historische plekken van Ommen. Hier kruist een uitloper van de Sallandse Heuvelrug de Vecht en de moerassen. Die strekte zich vroeger uit tot aan Dedemsvaart.

<https://www.tinnenfigurenmuseum.nl/> (Openingstijden museum)

Het Nationaal Tinnen Figuren Museum heeft meer dan 120.000 tinnen figuren in alle vormen en maten. Behalve figuren van tin (eigen foto) heeft het museum bijzondere figurencollecties van papier, composietmateriaal, kunststof, aluminium en staal. Het Tinnen Figuren Museum bestond 35 jaar in 2020.



Ommermars, Samen doen!



Samen denken...

... Samen doen! Bewoners uit Ommen en 175 basisschoolleerlingen hebben al in 2014 bedacht hoe dit gebied het best ingericht kon worden. Dat heeft geresulteerd in een stichting en een prachtig terrein dat in 2022 werd geopend en waar natuur en recreatie samenkomen.

(Speel)natuur

De Ommermars heeft een vijver die met vers water vanuit de Vecht gevoed wordt. In de vijver vind je een prachtig speelfort. Dit daagt kinderen (en volwassenen!) uit tot het spelen met water, wand en modder. Ook is er in het gebied plek voor natuurontwikkeling, beïnvloed door water en wind.



<https://www.ommermars.nl/> (Meer weten over de Ommermars?)



Indeling van het gebied

In het noordelijk deel staat ontdekken centraal, met focus op natuur en water. Aan de zuidkant is ruimte voor natuur en biodiversiteit, met een glooiend landschap en een Vechtarm. Aan de westkant wordt de bezoeker uitgedaagd zelf de natuur te ontdekken. Aan de zuidzijde; honden losloopgebied.

Vogels langs de Vecht

Dit gebied trekt veel vogels aan. Om daar van te kunnen genieten is er een vogelkijkhut geplaatst, in de vorm van een ei, gemaakt door Eric Schutte uit Ommen. Kijk vooral ook in het ei, niet alleen om vogels te spotten, maar ook om te genieten van de fraaie uitzichten door de vogelsilhouetten.





<https://www.ericsschutte.nl/portfolio/portfolio.html> (Meer weten over Eric Schutte?)

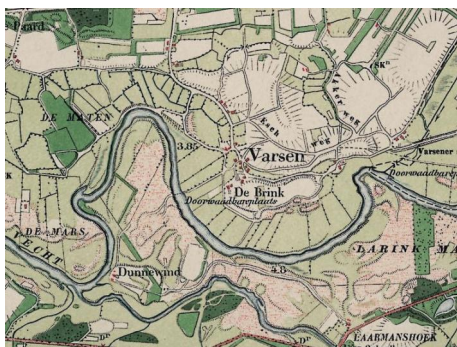
Ommermars is een van de deelnemers van Groene Loper Vechtdal. Meer weten? Open de link!

<https://www.landschapoverijssel.nl/routes/groene-loper-vechtdal-ommen> (Groene Loper Vechtdal)



6

Buur(t)schap Varsen



Buur(t)schap Varsen

Op de noordoever van de Vecht, gelegen tegenover Vilsteren, ligt de buurschap Varsen. Een oude boerennederzetting bestaande uit groepjes boerderijen. Dit landschap is eeuwenoud. Het leven was hier goed mogelijk omdat voor alle vormen van landgebruik hier de gronden aanwezig waren.

Dekzandkoppen en akkerbouw

Op de hoge dekzandkoppen bedreef men akkerbouw, op de lagere gronden graasden de koeien. De laagste gronden langs de rivier dienden als hooiland voor de winning van het wintervoer. Verder weg lagen de heidevelden waar de schaapskuddes naartoe trokken.

https://www.rug.nl/research/kenniscentrumlandschap/mscripties/mascriptie_o_borsen_kleinn.pdf (Meer over de landschapsopbouw)

Nieuw fietspad door Varsen

Foto Oud Ommen: opening van het nieuwe fietspad door Varsen. Het huidige fietspad komt ook langs het archeologische monument en Erve Vechtdal met de brandrode runderen.



Hoge waterstand in 't Vechtdal

Forse regenval kan de waterstanden in sloten en kanalen flink laten stijgen rond de Ommen buurtschap Varsen waar de Beneden Regge in de Overijsselse Vecht stroomt. Dit kan zelfs ontaarden dat beide rivieren samensmelten tot een grote uitgestrekte watervlakte. Foto Erve Vechtdal: hoog water 2022.

7

Archeologisch kunstwerk



Archeologische vindplaats

Op deze plek zijn restanten gevonden van de Trechterbekercultuur, zoals sporen van woningen en een waterput. Deze sporen zijn opnieuw zichtbaar gemaakt via gestileerde plattegronden van boerderijen uit die tijd. Dit gebied was ideaal voor bewoning; hoog en in de buurt van water.

<https://www.pbvarsen.nl/geschiedenis/> (Geschiedenis Varsen (link))

Vrijwilligers

Een aantal vrijwilligers uit de buurtschap Varsen onderhoudt deze plek, zodat bezoekers haar kunnen bereiken en ervan kunnen genieten. Met hulp van de Groene Loper Vechtdal werd er meer variatie in de beplanting aangebracht.



Plukken mag!

Je vindt hier allerlei een- en tweejarige planten. Als je deze plek in de zomer bezoekt, staat er heel wat in bloei. De vrijwilligers zaaien steeds wilde bloemen bij. Ga even zitten op een van de zitstenen en geniet ervan. Plukken mag!



Koe-Safari 'Erve Vechtdal'

De horeca op het terrein van Koe-Safari 'Erve Vechtdal' is dagelijks geopend tussen 10.00 en 18.00 uur voor een (warme) consumptie en/of een borrelplank met lokale lekkernijen.

<https://www.koesafari.nl/horeca/> (Klik op de link.)

Rondwandelen en fietstocht

U vindt hier in het buurtschap Varsen diverse recreatieve mogelijkheden in de natuur zoals mooie wandelingen en fietstochten. Informeer binnen naar de mogelijkheden. Klik op de link voor de beleving van een unieke fietstocht. Lees startpunt Erve Vechtdal: fiets circa 30km of 64km.



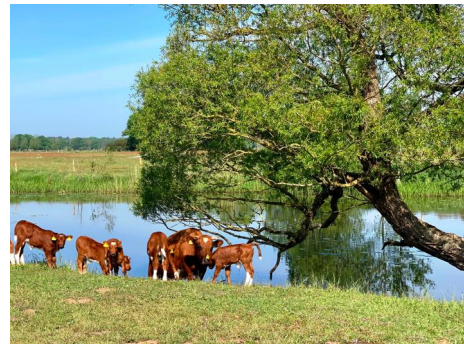
<https://landschapoverijssel.nl/routes/de-tijdreis-van-het-oerrund-zomer-winterroute> (De tijdreis van het oerrund)



Erve Vechtdal & natuurwaarden

Boeren in de natuur

Op de bijzondere plek waar Vecht en Regge bij elkaar komen, ligt Erve Vechtdal. Een agrarisch bedrijf met volop ruimte voor natuurbeleving en recreatie. Staatsbosbeheer geeft met inbreng (een experiment) van haar natuurgronden het bedrijf van Simone Koggel mede vorm. Hier wonen de brandrode koeien.



Erfhistorie

Slechts een paar oude vervallen boerengebouwen én een telefooncel herinnerde aan de bedrijvigheid die hier ooit heeft plaatsgevonden. Van oudsher was er op deze plek een schipperslogement gevestigd.

Wat het nu is geworden

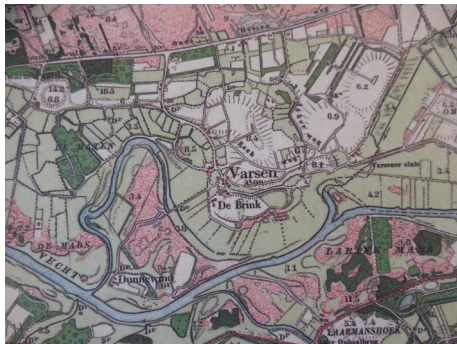
Erve Vechtdal: Een plek middenin de natuur, waar haar kudde Brandrode Vechtdal Runderen kunnen grazen en het landschap op een natuurlijke manier kunnen onderhouden. En, waar landbouw, recreatie en natuur samenkomen. Foto's: zicht op Erve Vechtdal en een oude meander van de Vecht.



<https://www.koesafari.nl/ons-erf/roundhouse/> (Erve Vechtdal sinds 2020)



Oorsprong rivier de Vecht



Oorsprong rivier de Vecht

Sinds mensenheugenis wordt er handel gedreven tussen Nederland en Duitsland over de Vecht. Met haar lengte van 167 km de grootste 'kleine rivier' van Nederland. Vanwege de lage waterstand in de zomer werden toen zogenaamde zompen ingezet die veel vracht konden vervoeren. Foto boven: Erve Vechtdal.

Over de regenwaterrivier De Vecht: ze ontspringt in Darfeld (Munsterland) en legt ruim tweehonderd kilometer af om te eindigen in de stad Zwolle. Foto's Vechtezomp: museum Gramsbergen. Cultuurhistorische Atlas van de Vecht, een rijk geïllustreerd boek aan archieven! Open de link.

<https://www.historischecartografie.nl/publicaties/2011/11/cultuurhistorische-atlas-van-de-vecht/> (Atlas van de Vecht)





Vechtezomp

Via de zompen, die een lage bodem hadden, werd onder andere het Bentheimer Zandsteen vanuit Duitsland naar Amsterdam vervoert, waarvan het Paleis op de Dam is gebouwd. De hedendaagse Vechtezomp vaart over de Vecht tussen Gramsbergen en het Duitse Laar. Zo ook in Dalfsen en Ommen.

<https://www.vechtdaloverijssel.nl/Ontdek/1220/De-oorsprong-van-De-Vecht/> (Cultuur langs rivier de Vecht)

10

Vlierbelten: Toen & Nu

Vlierbelten: toen & nu

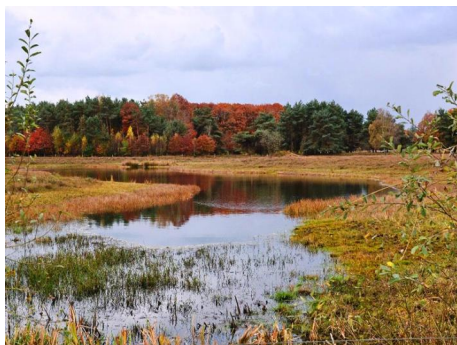
Ten noorden van Varsen lag een stuifzandgebied, de Vlierbelten. Belten, zo noemde men de stuifheuvelds. Nog altijd zijn deze bulten te zien, ook al is het gebied tegenwoordig vooral met bos bedekt. Je wandelt door het 'Natura 2000 Vecht- en Beneden-Reggebied. Klik op de link.



<https://www.natura2000.nl/gebieden/overijssel>
I (Natura 2000 in Overijssel)

11

Natuurgebied De Woest



Natuurgebied De Woest

Vanaf de Kijkheuvel heb je een mooi zicht over het (natte) natuurgebied 'Het Varsenerveld - De Woest'. Een eeuwenoud stukje natte heide, een overblijfsel van een eens onmetelijk veengebied. Foto: bloemrijke najaarsakker.

Meer bloemen in Overijssel

Bloemrijke plekken zijn belangrijk; insecten vinden er - in de bloeiperiode - nectar en stuifmeel, zoogdieren en vogels vinden er een plek om te rusten en te broeden. Na de bloei helpen de zaden veel dieren een koude winterperiode door.



<https://landschapoverijssel.nl/nieuws/meer-bloemen-in-overijssel> (Lees meer)

Verhalenpaal Crueskuele



Oude tijden herleven

De kern van Witharen behoorde tot de vroegere marke van Ommen. Het westen van het buurtschap behoorde tot de marke Varsen. Op de grens van deze marken lag als herkenningsteken de Crueskuele. Er was regelmatig twist over de grens omdat deze door zand was onder gestoven.

Begrip 'Crueskuele'

'Crueskuele', een woord voor 'Grensafscheiding' tussen de zogenaamde "Marken". Vanaf de middeleeuwen werden de gebieden onderverdeeld in Marken. Zo was het gebied dat nu Witharen heet onderverdeeld in de Marke Ommen en de Marke Varsen. Op de plek van Witharenweg 17 was zo'n grensafscheiding.

Het waren a.h.w. twee greppels die elkaar kruisten. In het middel werd dan een grote stok, gezet. Op diverse plekken langs die grens zag je dus, als het goed was, die tekens, zodat de schaapherders van de marke Ommen wisten dat ze niet verder mochten anders kwamen ze op het gebied van Marke Varsen.

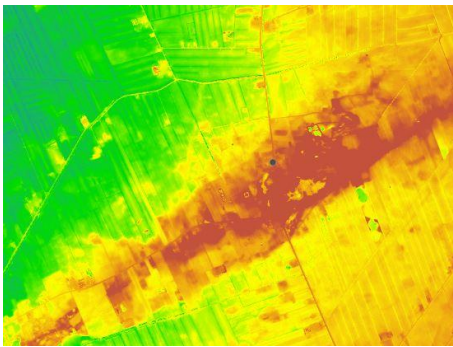
Beeld 'Crueskuele'

Zomer 2016: Als onderdeel van het project 'Erve Witharen' een beeld onthuld: "de Verbeelding" van de Crueskuele door keramiste Thea Dijkema. Het beeld is gegoten in Aluminiumcement, met daarin vermengd een emmertje zand, dat opgegraven is op de plek waar de Crueskuele heeft gelegen.



Geplaatst op een eiken stam, van een boom die voorjaar 2016 geveld is, en ook op dezelfde plek stond. Aangenomen kan worden dat die eik een nazaat is van de eiken die daar in de middeleeuwen stonden, en wie weet zijn het dezelfde korreltjes zand die er ten tijde van de grensgeschillen ook lagen.

Geschiedenis Witharen



Witharen

Dit gebied is temidden van laag gelegen gronden duidelijk afwijkend. Dekzand dat hier door de wind werd afgezet in de laatste ijstijd, vormt een langgerekte, ongeveer oost-west gelegen hoogte. Het hoogteverschil met de omgeving bedraagt 2 à 3 meter.

Streeknaam & nederzetting

De streek is hiernaar genoemd: wit zand dat een haar (=hoogte) vormt. In een overwegend vochtig gebied vormt zo'n hoogte een goede vestigingsplaats. Vandaar dat hier al in vroege tijden schaarse bewoning ontstond.



Boekweitteelt

Doordat de grond zeer arm was, waren het vooral keuters die hier een bestaan zochten. Zo werd Witharen een bescheiden nederzetting in het verder kale en schrale gebied tussen Ommen en Balkbrug. Maar dit gebied, bekend onder de naam 'Ommermoer', was uitermate geschikt voor de teelt van boekweit.

<http://hetreestdal.nl/?p=1245> (Lees meer over boekweit)

Waterwingebied & tijdreis

De winning van het grondwater is gestart in 1932. De onttrekking in het bos van Witharen vindt plaats op een diepte van circa 22 tot 93 meter beneden maaiveld. Het grondwater wordt behandeld en gezuiverd, zodat het leidingwater aan de wettelijke eisen voldoet.

Bron topokaart No 290: Grote Hist. Topografische Atlas Overijssel. Uitgave 1904. Hierop zijn de uitgestrekte boekweitvelden van toen rond het 'Ommermoer' te zien. Voor een tijdreis op de kaart naar 200 jaar terug, open de link, zoek op Witharen.



<https://www.topotijdreis.nl/> (Maak een tijdreis naar 1932)

Plantage Witharen



Walnotenbomen en Hazelaars

In 1998 hebben de eigenaars vijf hectare grond beplant met Hazelaars en Walnotenbomen. Hiermee is een mooie boomgaard gecreëerd. Verschillende dieren voelen zich hier thuis, zoals reeën en dassen. Tussen de walnoten staat een picknicktafel om uit te rusten en een nootje uit de notenkast te kraken,

<http://www.plantagewitharen.nl/> (Plantage Witharen)



Canadabos en houtwal



De naam 'Canadabos'

De naam 'Canadabos' was al ver voor de tweede wereldoorlog bekend. Men vermoedt dat de naam 'Canadabos' ontleend is aan de arbeiders die hier te werk werden gesteld. Gezien de lange weg naar dit ondoordringbare dennenbos, werd al gauw gezegd: 't is net de weg naar Canada'. Maar wat is het?

<https://www.oudommen.nl/op-zoek-naar-36/>
(Lees snel verder ...)

Houtwal

Een houtwal werd aangelegd om vee en wild te keren en als eigendomsgrens voor de boer. Zo'n houtwal wordt ook wel wildwal of eswal genoemd, of 'oude veedrift'; een zandweg die tussen dorpen en heidevelden of graslanden in lagere delen van een gebied liep, zoals 'Ommermoer'. Klik op deze link.

<https://www.kolonienvanweldadigheid.eu/bezoek/de-ommerschans>
(Landschapsgeschiedenis kolonie)

Deze houtwal, een verbindingspad door Ommerschans, valt onder het privéterrein van de fam. Hiemstra. Het is een gemarkeerd pad (pijl: geel) van het regionale wandelnetwerk waarop wandelaars van harte welkom zijn.

<https://www.leestekensvanhetlandschap.nl/houtwal> (Leestekens van het landschap)



16

Begraafplaats Ommerschans



Historische begraafplaats

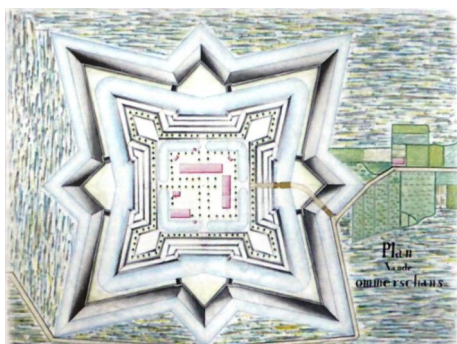
De omheinde begraafplaats van bedelaarskolonie Ommerschans is in 1821 in gebruik genomen. Het voorste gedeelte is de laatste rustplaats van de ambtenaren van de kolonie, het achterste gedeelte was voor de kolonisten. De witte kruizen zijn geplaatst op de graven van overledenen van kliniek Veldzicht.

<https://www.dodenakkers.nl/artikelen-overzicht/begraafplaatsen/begraafplaatsen-in-overijssel/ommerschans.html> (Lees meer over Dodenakkers)

Informatiehut Ommerschans

Op het fundament van het voormalige baarhuisje is een Informatiehut geplaatst door stichting participatieproject 'De Ommerschans' met een robuuste houten bank (voor de wandelaar(s)).

Geschiedenis Ommerschans



Geschiedenis Ommerschans

Maar liefst drie cultuurhistorische tijdlagen brengen het (natuur) gebied 'De Ommerschans' als geschiedenis in beeld vanaf begin 17e eeuw tot heden. Na het openen van de linken, unieke verhalen....



Gezicht op het gesticht voor bedelaars binnen de Ommerschans in Avereest.

Ommerschans: Eerste tijdlaag

'De Ommerschans' is rond 1625 gebouwd ter verdediging tegen de Spanjaarden en in de loop van de tijd uitgebreid met bastions en ravelijnen. Vanaf 1740 dient het terrein ook als munitieopslagplaats, 'Lands Magazijnen'. Eind 18e eeuw nam de militaire functie af, het terrein ligt er verlaten bij.

<https://mijnstadmijndorp.nl/app/vereniging-de-ommerschans/verhalen/toegang-tot-historische-bronnen-bedelaarskolonie-ommerschans> (Geschiedenis Ommerschans, link)

"Ze komen eraan!" Zo moet het in 1672 geklonken hebben op de schans van Ommen. In dat jaar viel de Munsterse bisschop Bernard van Galen, ook wel bekend als Bommen Berend, Overijssel binnen met een groot leger met 42.000 man voetvolk en 17.000 ruiters.

Ommerschans: Tweede tijdlaag

Ooit was hier de toegangspoort tot de onvrije kolonie Ommerschans (1818-1888). Hedendaags geïllustreerd op het punt waar een grote foto van 'De Ommerschans' staat. Beluister ook het verhaal Werelderfgoed 2018 of via de Verhalenpaal die op de parkeerplaats staat nabij de replica van het kanon.



<https://www.youtube.com/watch?v=iyqp1O3y4pk&t=66s> (Video Werelderfgoed 2018)

Deze 'onvrije' kolonie was onderdeel van de Maatschappij van Weldadigheid, een maatschappelijk experiment bedacht door Johannes van den Bosch. Het gebouw, 100 x 100 vierkante meter in omtrek, bood plaats aan 1200 bedelaars.



Ommerschans: Derde tijdlaag

Eind 2007 is op initiatief van Staatsbosbeheer en de vereniging De Ommerschans het participatieproces ingezet. Deze samenwerking heeft geresulteerd in een visiedocument en werd opgesteld op 6 januari 2009. De derde tijdlaag: een balans om o.a. de cultuurhistorie en natuur te bewaren.

<https://bureau-maris.nl/projecten/ommerschans-ommen/> (Participatieproces

Ommerschans)

<https://www.staatsbosbeheer.nl/natuurgebieden/vechtdal/over-het-vechtdal>
(Staatsbosbeheer Ommerschans)

Gidswandeling door Ommerschans

Bij het 'kanon' staat ook een verhalenpaal. Trap rustig op het pedaal om het verhaal over dé Ommerschans met haar roerige tijden te beluisteren. Klik op de link voor nog meer verhalenpalen in het Vechtdal / Reestdal. Ook is het mogelijk tot een gidswandeling door 'De Ommerschans'.



<https://www.vechtdaloverijssel.nl/zien-doen/kunst-en-cultuur/landlopers-bedelaars-en-zwerwers/> (Gidswandeling door Ommerschans)



Wandelnetwerk & Verhaalpalen

In het jaar 2010 was in Gramsbergen de aftrap van het regionale wandelnetwerk in het Vechtdal, provincie Overijssel. Met de markeringen in het veld (pijl in verschillende kleuren en van keuzepunt naar keuzepunt) stel je je eigen route samen. In het najaar 2021 is het wandelnetwerk vernieuwd.

<https://www.vechtdaloverijssel.nl/alle-routes/fietsen/verhalenpalen/> (Verhalenpalen in het

Vechtdal)



Rustpunt Thomashuis Balkbrug

Bij de voormalige kerk, nu het 'Thomashuis Balkbrug', een Rustpunt (minihoreca met selfservice). OPEN wanneer het hek ook geopend is. Bij het kraampje (selfservice) kun je iets (warms) nuttigen (prijzlijst aanwezig).

https://www.rustpunt.nu/poi/?p_id=2780
(Thomashuis Balkbrug - Rustpunt)



Rijksmonumenten in Balkbrug



Rijksmonumenten in Balkbrug

Boslaan 92 toont het laatste zogeheten Limiethuisje van kolonie Ommerschans, een Rijksmonument. Het werd bewoond door bewakers en hun gezinnen, die moesten voorkomen dat kolonisten konden ontsnappen. De Limiethuisjes stonden op strategische plekken (grens) in het 700 ha grote gebied.

<https://historischeprojecten.nl/geheugenvanhardenberg/oude-huisplaatsen/huisplaatsen-te-balkbrug/boslaan-92/> (Geheugen van Hardenberg (link))

Rijksmonument Boslaan/Ommerweg

Aan de Boslaan 13-35 en Ommerweg 7-17 en 10-28 staan nog een aantal zogeheten 'dienstwoningen'. Deze zijn rond 1910 ontworpen door gevangenisarchitect Metzelaar voor medewerkers van rijksopvoedingsgesticht Veldzicht. Klik op de link voor al de Rijksmonumenten in Balkbrug.



<https://rijksmonumenten.nl/monumenten/?provincie=overijssel&gemeente=hardenberg&woonplaats=balkbrug> (Rijksmonumenten in Balkbrug)



Dronkemanslaantje

Deze naam stamt uit de periode van de Maatschappij van Weldadigheid. Langs deze afgelegen weg gingen dronken kolonisten, na bezoek aan het café, terug naar de kolonie. Ondanks koloniegeld, alleen te gebruiken in de Ommerschans, lukte het sommigen toch om elders aan geld te komen voor drank.

<https://www.hvavereest.nl/lezen-kijken/oude-jaaargangen/ommerschans/ommerschans-4/>

(Dronkemanslaantje, lees meer)

Zandafgraving; nu visvijver

Zandafgraving

Voor het dempen van het kanaal De Dedemsvaart, waarover nu de dubbele verkeersweg N377 ligt, werd in het jaar 1966 zand uit de huidige visvijver zand gehaald. Hedendaags een verpacht viswater genaamd 'De Bosvijver' van HSV en waar het goed toeven is op een bankje aan de waterkant.



<https://hsvbalkbrug.mijnhengelsportvereniging.nl/de-viswateren/bosvijver.html> (HSV Ons Genoegen (link))



Natuurgebied Haardennen

Naam 'Haardennen'

Je loopt hier in natuurgebied Haardennen. Het woordje 'Haar' betekent hoogte en zoals je ziet staan op de armere zandgronden, die iets hoger liggen, inderdaad hoge dennen. Zo ontstond de naam 'Haardennen'. Het gebied wordt beheerd door Landschap Overijssel.



<http://hetreestdal.nl/?p=663> (Beheerder Dijkstra vertelt)



Stuifduinen

Doordat de heidevelden werden overbegraasd en er teveel werd afgeplagd, ontstond hier een voedselarme bodem waar zand aan de oppervlakte kwam. Door de wind verplaatste het zand en vormde zo stuifduinen. Naast heide vind je hier ook bos met vennetjes, zogeheten veengaten, en mooie zandruggen.

<https://www.landschapoverijssel.nl/heidelandschap> (Beheer heidelandschap)

21

Buurtschap Den Huizen

Buurtschap Den Huizen

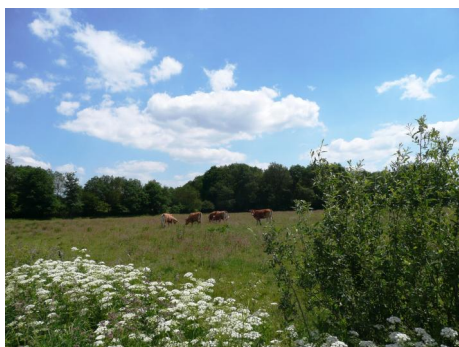
Den Huizen dateert uit de twaalfde eeuw. In deze tijd leefden mensen en vee nauw samen onder één groot dak. Boeren vestigden zich hier op de hogere gelegen dekzandruggen aan de randen van het beekdal en vormden toen kleine, agrarische gemeenschappen; een buur(t)schap. (Archiefphoto; HVA.)



<https://www.hvavereest.nl/lezen-kijken/oude-j-aargangen/straten-wegen-wijken/oude-landwegen/> (Historie oude landwegen)

22

Beheer met eeuwenoude wetten



Beheerboerderij Rabbinge 4

Het Drentse Landschap probeert de terreinen op een natuurlijke manier te beheren. Net als 'heel lang geleden' grazen er weer honderden runderen/schape in de natuurgebieden, waaronder het Reestdal. Het beheer van deze gebieden wordt vanuit zogeheten beheerboerderijen gedaan.

Beheer met eeuwenoude wetten

Het vee graast op de weilanden in de beekdalen en op het veld. De wintervoorraad hooi komt van de nattere groenlanden. De mest wordt in de stal verzameld en later op de akkers ondergeploegd. Op de akkers wordt graan verbouwd, die vervolgens deels als krachtvoer voor het vee wordt gebruikt.



<https://www.drentslandschap.nl/natuurgebieden> (Natuurbeheer in Drenthe (link))



Het stro wordt weer in de potstal gebruikt. Als in het najaar een deel van de runderen naar de slager gaat, is de cirkel rond. Het woord 'potstal' is ontleend aan een opeenstapeling van stro en koeienpoep (oppotten van). Je ziet ook een kleinere 'potstal' onder de hooimijt, zogeheten 'Steltenberg'



De Reest, brugje van Bartje



Over de Reest

Het kronkelige riviertje De Reest, een hoogveenbeek, vormt de grens tussen Overijssel en Drenthe. Het Reestdal dankt niet alleen haar naam aan dit riviertje, maar ook haar kleinschalige cultuurlandschap.

<https://landschapoverijssel.nl/erfgoed/gebouwd-agrarisch-erfgoed> (Lees meer)

Rechte sloot?

Diverse keren bogen de bestuurders van beide provincies zich over de vraag hoe ze van het kronkelige riviertje een rechte sloot konden maken. Dat kon alleen als er aan weerszijden van De Reest stukjes grond van provincie zouden wisselen. Gelukkig zijn ze daar nooit uitgekomen.

<https://www.historischevereniginghasselt.nl/uploads/files/2009%2003%20%20b.pdf>
(Historie over deze omgeving)

Bartje en de bok

Het bruggetje hier over De Reest wordt ook wel het 'bruggetje van Bartje' genoemd. In de vroegere TV serie Bartje probeerde het ondeugende jongetje hier een eigenwijze bok de brug over te laten steken. Het was de slotscene van de film. Hierna trok Bartje samen met zijn bok de wijde wereld in!

Geschiedenis Reestkerk



Geschiedenis Reestkerk

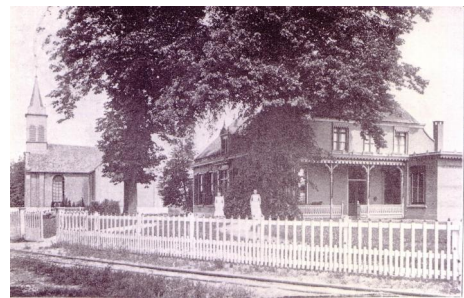
De kerk van het buurtschap (gehucht, streekdorp) Avereest kent een lange geschiedenis. Het is in de 12e eeuw ontstaan op een hoge zandrug door ontginningen van de woeste gronden langs het grensriviertje de Reest. Tegenwoordig hoort het buurtschap Oud Avereest bij de gemeente Hardenberg. Foto's: HVA.

Boer en dominee

Rond 1800 stond er een klokkenstoel naast het houten kerkje. Het kwam in de 19e eeuw in verval en rond 1851 was er nieuwbouw op de huidige plek. De Reestkerk van nu kreeg in 1852 een torentje. Het kerkorgel kwam later, in 1866. De boer van De Weeme, nu De Wheem, was toen tevens de dominee.

De Reestkamer

In 2015 is de Reestkerk grondig gerestaureerd en uitgebreid met de Reestkamer. Nu functioneert het gebouw niet alleen als kerk, maar ook als cultureel centrum waar o.a. concerten worden gegeven. In de Reestkamer zijn (alleen op zondag) wisselende exposities te zien. Meer lezen, open de link.



<https://reestkerk.nl/> (Huidige Reestkerk)

Welkom in het Reestdal



Welkom in het Reestdal

Op de grens van Overijssel en Drenthe ligt het Reestdal. Een eeuwenoud kleinschalig landschap met bos, heide, hooilanden en oude (keuter-/heren) boerderijen met een interessante geschiedenis. De Reest slingert, merendeels in haar oorspronkelijke vorm tussen Dedemsvaart en Meppel, door het landschap.

<https://landschapoverijssel.nl/reestdal> (Een rijke historie)

Natuurbeheer

Een groot deel van deze route gaat over terrein van Landschap Overijssel. Al 90 jaar beschermen, ontwikkelen en beheren wij de bijzondere natuur en het streekeigen landschap. Het natuurbeheer in het Overijsselse & Drentse Reestdal gebeurt in nauw overleg met de Natuurwerkgroep de Reest.

<https://hetreestdal.nl/> (Diversiteit in het Reestdal)

Streekeigen

In het Reestdal werken wij o.a. aan herstel van natuurlijke bosranden. Ook zijn er plekken waar we het bos gefaseerd uitdunnen en nieuwe streekeigen struiken aanplanten, zoals meidoorn, sleedoorn en Gelderse roos. En we zorgen ervoor dat de hooilandjes direct langs de Reest behouden blijven.



<https://www.landschapoverijssel.nl/wat-we-do-en-en-waarom/dossiers/natuurbeheer> (Meer over het natuurbehoud)

Dekzandlandschap & waterbeheer

Tweede helft twintigste eeuw: de natte, lagere gronden van het dekzandlandschap werden in deze periode flink verbeterd met ruilverkavelingen. Hiermee werden de agrarische productieomstandigheden geoptimaliseerd door de percelen van boeren bijeen te brengen en de waterbeheersing te verbeteren.

<https://landschapoverijssel.nl/kennis/landschap/dekzandlandschap> (Dekzandlandschap (link))



Natuurlijke klimaatbuffers

Het toekomstige natuurbeheer heeft ook onze grote aandacht. Verschillende natuurorganisaties in Nederland pleiten voor het aanbrengen van natuurlijke 'klimaatbuffers' om ons landschap klimaatbestendig te maken. 'Klimaatbuffers' zijn gebieden waar de natuurlijke processen de ruimte krijgen.

<https://www.klimaatbuffers.nl/projecten/beekdal-van-de-reest-fase-1> (Project beekdal, fase

1)

Bezoekerscentrum De Wheem

Bezoekerscentrum De Wheem

Bezoekerscentrum De Wheem van Landschap Overijssel is een goed begin- of eindpunt van een middagje Reestdal. In deze fraaie boerderij midden in het Reestdal, is van alles te beleven. Behalve mooie exposities vind je er een leuke winkel en kun je er terecht voor een kopje koffie met wat lekkers.



Speelnatuur

Kinderen kunnen zich binnen vermaken in de dassenburcht of op het spannende Speelnatuurpad achter De Wheem. Ook worden regelmatig leuke (kinder-)activiteiten georganiseerd. Ook is het recept voor 'Reestdalkoek' er verkrijgbaar.

<http://www.landschapoverijssel.nl/bezoekerscentrum-de-wheem2> (openingstijden De Wheem)



Wandel- en fietsroutes

De Wheem is een Toeristisch Overstap Punt (TOP); een vertrekpunt voor wandel- en fietsroutes door het Reestdal. Naast de wandelingen van wandelnetwerk Vechtdal, kun je vanaf hier verschillende routes via de app van Landschap Overijssel volgen. Voor alle routes (ook speurroutes!), zie:

Trekkershut, B&B of kamperen?

Horeca en B&B bij de campings

Heb je een overnachting (trekkershut, kampeerplek of B&B) en/of horeca besproken bij een van de campings aan De Haar? Loop bij knooppunt A25 naar de toegang tot camping Si-Es-An met een brasserie of naar camping 't Reestdal.



<https://www.si-es-an.nl/> (Camping Si-Es-An, De Haar 7)

<https://www.natuurhuisje.nl/> (Overnachten bij natuurhuisje?)

<https://www.vriendenopdefiets.nl/nl> (B&B bij Vrienden op de Fiets?)

Tips tot een langer verblijf

Aan de meerdaagse Ommen-Meppel een langer verblijf koppelen? Open de link 'Routes in Balkbrug'. Een aantal routes zijn ook aan De Haar te starten.

[https://www.landschapoverijssel.nl/routes?zipcode=Balkbrug&distanceZipcode=-1&eventType\[\]=126#!](https://www.landschapoverijssel.nl/routes?zipcode=Balkbrug&distanceZipcode=-1&eventType[]=126#!) (Routes in Balkbrug)



Brasserie,camping,B&B Si-Es-An



Brasserie De Boerderij: voor koffie, thee, lunch of diner (streekproducten Reestdal) op het terrein van camping Si-Es-An in Balkbrug. Naast kamperen of het huren van een chalet is er ook een mogelijkheid tot B&B met hotelfunctie.

<http://www.brasserie-de-boerderij.nl/>
(Brasserie de Boerderij)

Routes Landschap Overijssel

Start je vanaf camping Si-Es-An met één van de (app) rondwandelingen of fietstochten van Landschap Overijssel? Verlaat dan het campingterrein en begin een route bij dit bord (foto) bij wandelkeuzepunt A25 aan De Haar 7.

<https://landschapoverijssel.nl/eropuit/routes>
(Routes Landschap Overijssel)

